

Hatteland-gruppens retningslinjer for

adferd og etikk

for leverandører og forretningspartnere

EMP
SECURE

RAMBASE

INOSA
Together with RamBase

ydra

HATTELAND

Innhold

1	Introduksjon	4	3.3	Helse, miljø og sikkerhet	11
			3.4	Bærekraft	11
			3.5	Miljø og klima	11
			3.6	Sporbarhet	11
			3.7	Kvalitet	11
			3.8	Informasjonssikkerhet og personvern	12
			3.9	Rusmidler	12
			3.10	Etisk forretningsvirksomhet	12
			3.10.1	Forretningsintegritet	12
			3.10.2	Rettferdig konkurranse	13
			3.10.3	Sanksjoner	14
			3.10.4	Politisk virksomhet	14
			3.10.5	Interessekonflikter	14
			3.10.6	Reiser, gaver, underholdning og gjestfrihet	14
			3.10.7	Antikorupsjon	15
			3.10.8	Hvitvasking	15
			3.10.9	Forfalskning av selskapets bøker og journaler	15
2	Forståelse og anvendelse av retningslinjene	6			
2.1	Virkeområde og omfang	6			
2.2	Krav og prinsipper	6			
2.3	Styring og etterlevelse	6			
2.4	Inspeksjoner og rapporter	7			
2.5	Brudd på retningslinjene	7			
3	Leverandørens adferd og forretningsetikk	9			
3.1	Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold	9			
3.1.1	Forbud mot barnarbeid	9			
3.1.2	Fritt valgt arbeid	9			
3.1.3	Rettferdig lønn og ansettelsesvilkår	9			
3.1.4	Arbeidstid som ikke overskrider grenser i nasjonal/internasjonale lovgivning	10			
3.1.5	Rett til organisering og kollektive forhandlinger	10			
3.1.6	Forbud mot diskriminering og trakassering	10			
3.2	Varsling av kritikkverdige forhold	11			

1. Introduksjon

Hatteland-gruppen består av selskapene Jakob Hatteland Computer AS, EMP Secure AS, Ydra AS samt en rekke andre selskaper. I det følgende vil disse selskapene, samt andre selskaper som til enhver tid er en del av Hatteland-gruppen felles bli benevnt som «Hatteland-gruppen».

Siden 1971 har Hatteland-gruppen skapt rom for ideer til å vokse. Innovasjonene vi har introdusert har vært praktiske nødvendigheter – jordnære løsninger på reelle problemer.

Høy integritet, viljen til å skape og stolthet i arbeidet kombinert med våre selskapers virksomhet drives på en etisk, transparent og ansvarlig måte utgjør grunnlaget for vår bedriftskultur og viktige retningslinjer for hvordan vi samhandler med hverandre og med verden rundt.

Vi tror at vår suksess avhenger av tilliten til våre kunder, ansatte og leverandører, og vi har forpliktet oss selv til å utøve vårt arbeid med en høy etisk standard i alle våre relasjoner.

Vi forventer at alle våre leverandører og tre forretningspartnere deler denne forpliktelsen og utfører sin virksomhet i samsvar med våre retningslinjer for adferd og etikk for leverandører. Disse retningslinjene korresponderer med de krav Hatteland-gruppen stiller til seg selv og skisserer våre forventninger angående arbeids- og menneskerettigheter, miljøansvar,

forretningsetikk og overholdelse av gjeldende lover og forskrifter.

Vi mener at ansvarlig oppførsel ikke bare er det riktige å gjøre, men det er også avgjørende for å bygge langsiktige og bærekraftige forretningsrelasjoner. Vi vil holde oss selv og våre leverandører ansvarlige for å overholde disse standardene, og vi vil iverksette passende tiltak for å løse eventuelle brudd som kan oppstå.

Takk for ditt samarbeid og for ditt engasjement for å drive virksomhet på en ansvarlig og etisk måte.

På vegne av selskapene i Hatteland-gruppen

Stig Hatteland
Konsernleder / CEO

2. Forståelse og anvendelse av retningslinjene

2.1 Virkeområde og omfang

Retningslinjene gjelder for leverandører og forretningspartnere til Hatteland-gruppen.

Leverandører omfatter virksomheter som leverer produkter og tjenester som Hatteland-gruppen kjøper for å utføre sin virksomhet, men kan også omfatte andre kategorier som agenter, distributører og ulike samarbeidspartnere som er involvert i Hatteland-gruppens leverandørkjede.

Med leverandørkjede menes enhver i kjeden av leverandører og underleverandører som leverer eller produserer varer, tjenester eller andre innsatsfaktorer som inngår i Hatteland-gruppens levering av tjenester og produkter.

Med forretningspartner menes enhver som leverer varer eller tjenester direkte til Hatteland-gruppen hvor selskapet har bestemmende innflytelse, men ikke er en del av leverandørkjeden. I det følgende benyttes leverandør som felles betegnelse for leverandører og forretningspartnere.

Hver leverandør er ansvarlig for å påse at virksomheten og leverandørkjede følger de til enhver tid gjeldende retningslinjer. Med leverandørens virksomhet menes leverandørens ansatte på alle nivåer, styremedlemmer, innleid personell, konsulenter og andre som opptrer på vegne av leverandøren. Leverandøren skal videreformidle disse retningslinjene til sine underleverandører og gjennomføre tiltak for å kontrollere etter-

levelse av kravene i retningslinjene. Ved behov kan Hatteland-gruppen kreve at leverandøren innhenter bekreftelser fra underleverandører på at de etterlever kravene. Leverandører som selger produkter og tjenester til Hatteland-gruppen skal på forespørsel kunne informere Hatteland-gruppen om hvor produkter eller tjenester er produsert.

2.2 Krav og prinsipper

Hatteland-gruppens forretningssetiske retningslinjer er basert på nasjonale og internasjonale retningslinjer og konvensjoner, herunder:

- FNs menneskerettighetserklæring
- FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP)
- FNs Global Compact sine 10 prinsipper for ansvarlig næringsliv innen områdene, menneskerettigheter, standarder for arbeidslivet, miljø og bekjempelse av korrupsjon
- ILOs konvensjoner om barnearbeid, tvangsarbeid, diskriminering og organisasjonsfrihet
- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper
- Gjeldende lover og forskrifter

2.3 Styring og etterlevelse

Leverandøren skal identifisere, håndtere og etterleve kravene til forretningssetikk nedfelt i disse retningslinjene.

2. Forståelse og anvendelse av retningslinjene

Dette betyr at leverandøren skal besørge hensiktsmessige prinsipper, prosedyrer, styrings-systemer, kvalitetsforbedringsaktiviteter, interne kontrollsystemer, og arbeidskraft som er nødvendig for å etterleve disse retningslinjene - og kommunisere tydelig rundt dette.

Hatteland-gruppens leverandører skal etterleve alle gjeldende lover og forskrifter i sitt hjemland i tillegg til gjeldende lover og forskrifter i land hvor de har virksomhet. Det forventes at leverandørene handler i samsvar med relevante internasjonale konvensjoner og retningslinjer fastsatt av internasjonale organisasjoner, inkludert FN og OECD. Der det er forskjeller mellom gjeldende lover, forskrifter og disse retningslinjene eller kravene i en kontrakt med leverandøren, gjelder de strengeste kravene.

2.4 Inspeksjoner og rapporter

Leverandørene skal ha interne ordninger for rapportering og håndtering av bekymringer eller regelbrudd. De skal informere Hatteland-gruppen om alle bekymringer og mulige regelbrudd og tilby fullt samarbeid i Hatteland-gruppens oppfølging av eventuelle regelbrudd.

Som en del av Hatteland-gruppens oppfølging av leverandører, forbeholder Hatteland-gruppen seg retten til å kontrollere Leverandørers etterlevelse av disse retningslinjene gjennom hele kontraktens løpetid gjennom revisjoner eller inspeksjoner hos Leverandør, selv eller via tredjepart.

Hver av partene dekker egne kostnader ved slike kontroller.

Leverandører forventes å være behjelpelig med å gjennomføre oppfølgingssamtaler, revisjoner og inspeksjoner, herunder å fremlegge nødvendig dokumentasjon innen rimelig tid. Hatteland-gruppen kan kreve denne dokumentasjonen i form av:

- Egenerklæring fra leverandører
- Uavhengig tredjepartskontroll

2.5 Brudd på retningslinjene

Ved manglende etterlevelse eller brudd på retningslinjer hos leverandører vil Hatteland-gruppen fortrinnsvis be leverandør rette opp forholdet og dokumentere dette innen en fastsatt frist. Å ikke opptre i samsvar med retningslinjene anses som en alvorlig sak som vil kunne føre til heving av kontrakt, krav om forholdsmessig kompensasjon, diskvalifisering som leverandør og rapportering til relevante myndigheter.

Hatteland-gruppen kan kreve dokumentasjon på at leverandørkrav og forpliktelser i disse retningslinjene er oppfylt på ethvert tidspunkt i avtaleforholdet.

Dersom Hatteland-gruppens leverandører oppdager brudd på disse retningslinjene, i selskapet eller blant underleverandører, skal leverandøren varsle Hatteland-gruppen uten unødig opphold.

3.

Leverandørens adferd og forretnings-etikk

3.1 Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Leverandørene skal utøve sin næringsvirksomhet på en måte som ivaretar menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Leverandøren skal derfor ha en skriftlig policy, retningslinjer, personalinstruks eller lignende som beskriver og bekrefter virksomhetens praksis og holdning. Som et minimum skal denne dekke følgende:

3.1.1 Forbud mot barnarbeid

Leverandører skal ikke benytte seg av barnarbeid. Med «barn» skal forstås en person som er under 15 år, under minimumsalder for avslutning av obligatorisk skolegang eller under den lovlige sysselsetningsalderen i det aktuelle landet. Den høyeste av de forannevnte aldersalternativene skal gjelde. Hvis leverandører benytter arbeidere yngre enn 18 år, skal leverandøren kunne dokumentere at arbeideren ikke utfører helseskadelig eller farlig arbeid, inkludert overtid og nattskift. Barn skal ikke være involvert i arbeid som kan være skadelig for utdanningen deres.

3.1.2 Fritt valgt arbeid

Leverandørene skal ikke bruke tvangsarbeid eller annet ufrivillig arbeid. Leverandørene skal sikre at arbeidet som utføres finner sted av fri vilje og uten trusler. I tillegg skal leverandørene sikre at alle ansatte står fritt til å forlate arbeidet etter en passende og rimelig oppsigelsestid.

Det skal ikke kreves av ansatte at de må deponere penger, identitetspapirer eller lignende i den hensikt å bli ansatt eller opprette et ansattelsesforhold.

3.1.3 Rettferdig lønn og ansettelsesvilkår

Leverandører skal avlønne sine arbeidstakere i samsvar med enhver nasjonal lovmessig standard for minstelønn. Lønnen skal være skriftlig avtaletestet og overføres til de ansatte til avtalt tid.

Leverandører skal sikre at alle ansatte har skriftlige arbeidsavtaler som beskriver ansettelsesvilkårene på et språk som den ansatte forstår. Avtalen skal inneholde informasjon som er påkrevd i henhold til nasjonal lovgivning og som et minimum inneholde informasjon om stilling, arbeidssted, lønn, arbeidstid, ukentlige hviledager og lovmessig ferie.

3.

Leverandørens adferd og forretnings-etikk

3.1.4 Arbeidstid som ikke overskrider grenser i nasjonal/internasjonalt lovgivning

Leverandører skal sikre at lovpålagte arbeidstidsbestemmelser overholdes og at arbeidstiden er i tråd med nasjonale lover eller tariffavtale. Pålagt overtidsarbeid skal være begrenset og leverandører skal sikre at ansatte samtykker til eventuelt overtidsarbeid.

Leverandører skal respektere og etterleve gjeldende lovgivning, internasjonale konvensjoner og kollektive overenskomster (dersom aktuelt), om arbeidstid og pauser, inkludert overtidsarbeid samt ferier, sykefravær og foreldrefravær og andre gjeldende fraværsbestemmelser. Leverandører skal respektere ansattes behov for restitusjon og sikre at alle ansatte har rett til tilfredsstillende ferie med lønn som minimum tilsvarer nasjonal/internasjonalt lovgivning.

3.1.5 Rett til organisering og kollektive forhandlinger

Leverandører skal sikre og anerkjenne retten til organisasjonsfrihet og kollektive forhandlinger. Leverandører skal respektere arbeidstakernes rett til å etablere eller slutte seg til fagforeninger eller ansatteorganisasjoner.

Ansatte skal ha rett til å forhandle kollektivt, uten frykt for trusler eller represalier. Leverandører skal ikke diskriminere de ansattes representanter eller fagforeningsmedlemmer, som skal ha

adgang til å utføre sitt arbeid som representanter på arbeidsplassen.

I de tilfeller hvor organisasjonsfrihet og kollektive lønnsforhandlinger er begrenset av nasjonal lovgivning, skal leverandører legge til rette for, og ikke hindre, utvikling av alternativer for uavhengig fagforening og forhandlinger.

3.1.6 Forbud mot diskriminering og trakassering

Leverandørene skal jobbe aktivt for å skape et arbeidsmiljø som preges av likeverd, mangfold og gjensidig respekt. Ansatte eller andre involvert i utførelsen av en kontrakt med Hatteland-gruppen skal velges og behandles på en måte som ikke diskriminerer på grunnlag av kjønn, hudfarge, religion, alder, uførhet, seksuell legning, statsborgerskap, sosial eller etnisk opprinnelse, politisk overbevisning, fagforeningsmedlemskap eller annet.

Leverandørene skal ikke godta noen form for diskriminering eller trakassering på noen av sine arbeidsplasser. Det skal etableres tiltak for å beskytte arbeidstakere mot seksuelt påtrengende, truende, fornærmende eller utnyttende atferd, og mot diskriminering eller oppsigelse av arbeidsforhold på usaklig grunnlag.

3. Leverandørens adferd og forretnings- etikk

3.2 Varsling av kritikkverdige forhold

Leverandøren forventes å ha en varslingsprosess som er kjent for den ansatte og der ansatte skal kunne varsle om sine bekymringer uten frykt for represalier. Leverandører skal sørge for beskyttelse av varslerne og for hensiktsmessig undersøkelse, håndtering og oppklaring av varslede saker.

3.3 Helse, miljø og sikkerhet

Leverandøren skal sørge for å opprettholde et sikkert arbeidsmiljø i samsvar med gjeldende lovgivning og oppmuntre til god praksis innen helse og sikkerhet.

Leverandøren forventes å etablere forsvarlige tiltak for å forhindre ulykker og yrkesmessige sykdommer, herunder å tegne alle lovpålagte forsikringer. Arbeidsrelaterte ulykker skal rapporteres til relevante myndigheter, undersøkes og forebyggende tiltak skal innføres.

Leverandøren forventes å ha en skriftlig policy, personalhåndbok, erklæring eller lignende som dekker helse og sikkerhet og som kommuniseres og gjøres tilgjengelig for alle ansatte og tilgjengelige interessenter.

3.4 Bærekraft

Leverandøren skal anerkjenne og i den grad det er mulig ha et fokus på FN sine Bærekraftsmål. Leverandørene skal operere på en bærekraftig måte og søke å etablere jevnlig og åpen dialog

om bærekraftsspørsmål med lokalsamfunn og øvrige interessenter. Leverandøren skal til enhver tid prioritere bærekraftige alternativer og hvor mulig oppnå universell utforming.

3.5 Miljø og klima

Leverandøren skal overholde alle lovpålagte miljøstandarder og sørge for at miljømessige forholdsregler vurderes gjennom hele produksjons- og distribusjonskjeden, fra råvareproduksjon til detaljhandel. Nærmiljøet på produksjonsstedet skal ikke utnyttes eller skades av forurensning.

Leverandøren forventes å ta rimelige steg for å overvåke, og arbeide for å minimere negativ miljøpåvirkning fra sin virksomhet. Nasjonale og internasjonale miljølover og forskrifter skal følges.

3.6 Sporbarhet

Leverandører skal ha full sporbarhet på materialer, produkter og tjenester der en vesentlig risiko for negativ påvirkning på menneske- og arbeidsrettigheter og miljø er identifisert. Vurderingen av vesentlig risiko gjøres på grunnlag av anerkjente kilder, som f.eks. DFØs høyrisikoliste.

3.7 Kvalitet

Leverandører skal ha et tilfredsstillende kvalitetssikringssystem tilpasset leveransen og kunne dokumentere at definerte kvalitetskrav inngår som en naturlig del av virksomhetens aktiviteter.

3. Leverandørens adferd og forretnings-etikk

3.8 Informasjonssikkerhet og personvern

Leverandøren skal på forespørsel kunne fremvise utarbeidet informasjonssikkerhetspolicy og beskrive etterlevelse av denne. Informasjonssikkerhetspolicien skal som et minimum sikre:

- Konfidensialitet, som innebærer at ingen skal ha tilgang til informasjon uten tjenstlig behov.
- Integritet, som innebærer at informasjon og systemer skal være korrekt og pålitelig.
- Tilgjengelighet, som innebærer at informasjon og systemer skal være tilgjengelig for autoriserte brukere ved behov.

Leverandøren forplikter seg til å holde all informasjon om Hatteland-gruppen, gruppens selskaper og kunder som de har innhentet i forbindelse med utførelsen av sitt arbeid for Hatteland-gruppen konfidensiell, og utelukkende benytte denne informasjonen til formålene som informasjonen ble gjort kjent for. Dette gjelder både under utførelsen av og etter opphør av arbeidet.

Leverandøren forplikter seg til å returnere eller ødelegge all informasjon som er sendt til dem, enten ved avslutning av arbeidet for Hatteland-gruppen eller på første forespørsel fra Hatteland-gruppen.

Alle menneskers verdighet, personvern og personlige rettigheter skal respekteres.

Leverandøren skal ha rutiner og systemer som sikrer at personvernet ivaretas og at det ikke forekommer urettmessig tilegning, bruk eller deling av data, informasjon eller materiale. Leverandøren skal behandle alle fortrolige opplysninger på en etisk forsvarlig måte og til enhver tid innenfor avtalte rammer og gjeldende regelverk. Avvik og mistanke om avvik skal alltid rapporteres.

3.9 Rusmidler

Det er ikke tillatt å være påvirket av rusmidler, inkludert alkohol og narkotika, når man jobber for Hatteland-gruppen. Begrensede mengder alkohol kan nytes når lokale skikker og anledningen tilsier at dette er passende, forutsatt at forbruket ikke kombineres med drift av maskineri, kjøring eller andre aktiviteter som er uforenlige med bruk av alkohol.

3.10 Etisk forretningsvirksomhet

3.10.1 Forretningsintegritet

Leverandører forventes å til enhver tid opptre etisk, forsvarlig, rettfærdig og profesjonelt. Leverandører skal respektere de lover som regulerer deres virksomhet og skal unngå å skade mennesker, miljø og Hatteland-gruppens omdømme.

3.

Leverandørens adferd og forretnings-etikk

3.10.2 Rettferdig konkurranse

Det forventes at Hatteland-gruppens leverandører setter høye forretningsmessige etiske standarder og at de konkurrerer innenfor de rammer som konkurransereglene fastsetter i de markedene de opererer i.

Leverandøren skal etterleve konkurranse-lovgivningen og skal ikke forårsake eller være en del av brudd på konkurranse-lovgivning, som for eksempel ved ulovlig samarbeid om pris, ulovlig markedssamarbeid eller annen form for atferd som medfører brudd på konkurranse-lovgivningen.

3.10.3 Sanksjoner

Leverandører skal ikke gjøre forretninger med land, grupper, organisasjoner eller enkeltpersoner som er underlagt sanksjoner.

3.10.4 Politisk virksomhet

Leverandører skal ikke støtte politiske partier eller politikere i forbindelse med kontrakter inngått med Hatteland-gruppen.

3.10.5 Interessekonflikter

Interessekonflikter skal unngås, leverandørers forretningsbeslutninger skal ikke være motivert eller påvirket av personlige forhold eller interesser. En interessekonflikt oppstår når en representant for en leverandør forsøker å fremme personlige interesser, eller en venn eller slektnings private interesser, som ledd

i sin posisjon som representant for leverandøren. Leverandørene må rapportere enhver situasjon hvor det er en mulig eller opplevd konflikt mellom deres personlige interesser og Hatteland-gruppens interesser.

Disse etiske retningslinjene for adferd kan ikke omgås ved å handle gjennom noen andre, for eksempel en venn eller et familiemedlem (som inkluderer ektefeller, partnere i hjemmet, barn, foreldre, svigerforeldre og søsken).

3.10.6 Reiser, gaver, underholdning og gjestfrihet

Leverandørene skal forby tilbud eller mottak av forretningsgoder – gaver, gjestfrihet, utgifter eller andre fordeler som kan utgjøre, eller se ut til å utgjøre, en utilbørlig påvirkning. Videre skal leverandørene ikke, direkte eller indirekte, tilby gaver til Hatteland-gruppens ansatte eller representanter eller nærstående til disse, med mindre gaven er beskjedent og passende med henhold til tid og sted. Pengegaver skal aldri gis. Høfligheter som sosiale arrangementer, måltider eller underholdning kan tilbys dersom det er et relevant forretningsaspekt involvert og kostnadene holdes på et rimelig nivå.

3.

Leverandørens adferd og forretnings-etikk

Reiseutgifter for personer som representerer Hatteland-gruppen betales av Hatteland-gruppen. Kostnadene for enhver gjestfrihet må holdes innenfor rimelige grenser. Under kontraktsforhandlinger, bud- eller tildelingsprosesser skal all gjestfrihet, gaver eller utgiftsdekning unngås, uavhengig av verdi.

3.10.7 Antikorrupsjon

Leverandørene skal ikke tolerere, og skal motarbeide, alle former for korrupsjon både i offentlig og privat sektor. Leverandørene skal ikke tilby, be om, gi, godta eller motta bestikkelser eller andre utilbørlige fordeler for forretningsmessig eller personlig vinning, verken direkte eller indirekte, for seg selv eller andre.

3.10.8 Hvitvasking

Leverandørene skal ikke ta del i noen form for hvitvasking av penger og skal påse at finansielle transaksjoner ikke blir brukt til å hvitvaske penger.

3.10.9 Forfalskning av selskapets bøker og journaler

Leverandørene må forplikte seg til åpenhet, etterprøvnbarhet og nøyaktighet i alt de foretar seg, samtidig som de overholder sine konfidensialitetsforpliktelser. Alle regnskapsopplysninger må være korrekte, registrerte og bokførte i tråd med lover og regler.

Contact

+47 52 76 33 00
post@hatteland.com
hatteland.com

HATTELAND